

EMIGRACIJA LIETUVOJE: PRIEŽASTYS IR PADARINIAI

LIGITA ŠIMANSKIENĖ¹, JURGITA PAUŽUOLIENĖ²

Klaipėdos universitetas (Lietuva)

ANOTACIJA

Emigracijos procesai, vykstantys Lietuvoje, vis dar kelia nerimą dėl didėjančio masto, todėl svarbi tiek mokslinė, tiek praktinė problema ir siekiamybė ištirti emigracijos priežastis bei įvertinti galimas pasekmes šaliai. Straipsnyje analizuojamos emigracijos Lietuvoje priežastys ir padariniai. Lietuvoje ir užsienyje gyvenančių respondentų atsakymai patvirtino nuomonę, kad išvykstama dažniausia dėl ekonominių priežasčių, deja, kvalifikuoti darbuotojai dažniau išvyksta siekdami didesnių saviraiškos, karjeros galimybių. Padariniai: pablogėjusi demografinė situacija, mažėjantis gimstamumas, silpnstanti atsakomybė už artimus žmones, į biudžetą nesurenkami pinigai.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: *emigracija, priežastys, pasekmės, Lietuva.*

JEL KLASIFIKACIJA: M54, R23.

Įvadas

Migracija tikrai nėra naujas reiškinys pasaulyje ar Lietuvoje, jis atsirado prieš tūkstančius metų, tačiau dėl išplėtos šiuolaikinės infrastruktūros ir informacijos tapo masiškesnis. Paprasčiausiai migraciją galime apibrėžti kaip gyventojų kilnojimąsi iš vienos gyvenamosios vietos į kitą. Šį procesą veikia daugybė veiksnių. Apskritai tarp emigracijos priežasčių dažnai nurodomos ekonominės, politinės, ideologinės, rasinės, etninės, religinės priežastys. Galime tik pasidžiaugti, kad Lietuva yra demokratinė valstybė, todėl emigraciją paprastai lemia ekonominės ir žmogaus saviraiškos priežastys, o ne politinis persekiojimas ar religinė, etinė, rasinė nesantaika. Pastebima tendencija, kada rašant apie emigraciją vertinami tik neigiami aspektai (jie, be abejonės, egzistuoja), užmirštant, kad Lietuva yra viena iš Europos Sąjungos šalių, kur pragyvenimo lygis nėra jau toks žemas (palyginus su dauguma Azijos, Afrikos ar Pietų Amerikos šalių). Vienas svarbiausių emigracijos padarinių yra gyventojų skaičiaus mažėjimas, būtent šis aspektas yra labiausiai matomas ir akcentuojamas kaip pagrindinė problema, ypač mažesnėms valstybėms. Juo labiau, kad remiantis Jungtinių Tautų Organizacijos gyventojų skaičiaus prognozėmis Lietuva priskiriama prie šalių, kur iki 2050 metų gyventojų skaičius mažės sparčiausiai. Kita dažnai akcentuojama problema – nutautėjimo grėsmė. Lietuviai išvyksta, o kitataučiai atvyksta į Lietuvą, todėl šalis pamažu nutautinama. Migrantai, siekdami naudos, dažnai nepaiso tokių migracijos padarinių kaip šeimų, aukštos kvalifikacijos darbuotojų praradimas gimtiniame ir kt. Nors tyrimų emigracijos tematika esama, kaip ir tam tikrų valstybės programų, siekiančių sumažinti emigracijos mastus, tačiau emigracijos mastai nemažėja, be to, didėja kvalifikuotų darbuotojų emigracija, todėl emigracijos priežasčių ir padarinių analizė tampa svarbia tiek mokslinė, tiek praktinė problema. Lietuvoje

¹ Šimanskienė Ligita – profesorė, daktarė. Klaipėdos universiteto Socialinių mokslų fakulteto Vadybos katedra. Regioninės politikos ir planavimo centras. Moksliniai interesai: organizacinės kultūros tyrinėjimai, ĮSA, komandinis darbas, darnus regionų ir organizacijų valdymas.

El. paštas: ligita_simanskiene@yahoo.com

² Paužuolienė Jurgita – Klaipėdos universiteto Socialinių mokslų fakulteto Vadybos katedros doktorantė, asistentė. Moksliniai interesai: organizacinės kultūros tyrinėjimai, ĮSA.

El. paštas: j.pauzuoliene@gmail.com

emigraciją tyrė A. Stulgienė, A. Daunorienė (2009), R. Čiarnienė, V. Kumpikaitė, A. Taraškevičius (2009), L. Rinkevičius, A. Kazlauskienė (2006), M. Butkus, K. Matuzevičiūtė (2009), M. Dapkus, K. Matuzevičiūtė (2008), I. Gečienė (2009), I. Urbonavičienė, M. Tvaronavičienė (2008), Ž. Martinaitis, D. Žvalionytė (2007), Lietuvos laisvosios rinkos institutas (2006), J. Bučaitė-Vilkė, V. Rosinaitė (2010), A. Sipavičienė, V. Stankūnienė (2011), B. Gruževskis (2004, 2006) ir kt.

Straipsnio tyrimo objektas – tarptautinės emigracijos priežastys ir pasekmės.

Tyrimo tikslas – ištirti Lietuvos gyventojų požiūrį į emigracijos Lietuvoje priežastis ir galimus padarinius.

Iškelti uždaviniai: ištirti emigracijos Lietuvoje priežastis ir galimus padarinius.

Metodai: mokslinės literatūros analizė, sintezė, anketinė apklausa, statistinių duomenų analizė naudojant SPSS programą.

1. Emigracijos priežasčių ir padarinių prielaidos

Analizuoti emigracijos priežastis iš pirmo žvilgsnio atrodo gana paprasta ir aišku: žmonės vyksta į tas šalis, kuriose gali daugiau uždirbti ir saugiau jaustis. Tačiau bandant analizuoti, kokios vis dėlto priežastys lemia, kad kai kurių šalių žmonės labiau linkę migruoti, o kitų (nors ir skurdžiau gyvenančių) mažiau, kodėl žmonės emigruoja iš pakankamai, atsižvelgiant į pragyvenimo kokybę, pasaulyje pirmaujančių šalių, pvz. Danijos, Švedijos (Urbonavičienė, Tvaronavičienė, 2008), tam įtakos turi pasaulyje vykstanti globalizacija ar apskritai žmonija tampa drąsesnė ir nori išbandyti įvairias pasitaikančias galimybes, o gal tam įtakos turi tarptautinė konkurencija, tobulėjančios informacinės technologijos, ir tų procesų nulemtos kintančios vertybės, ar darbo užmokestis yra pagrindinė priežastis, ar tai nulemta disbalanso tarp dalies darbuotojų aukštesnės kvalifikacijos ir nepakankamos darbo pasiūlos vietinėje darbo rinkoje. Siekiant išsamiai ištirti emigracijos priežastis, nepakanka tik sužinoti respondentų nuomonės, būtina tiek statistinė analizė, tiek kokybiniai ir kiekybiniai tyrimai šiuo klausimu. Šiame straipsnyje apsiribosime tik kiekybiniu tyrimu, kaip pirminiu, norint patikrinti pirminius įsivaizdavimus apie emigracijos priežastis. Tačiau iš pradžių paanalizuosime galimas emigracijos priežastis ir padarinius.

H. Schulze (2009) analizavo migracijos procesus tarpkultūriniu aspektu, įvertinęs, su kokiomis problemomis susiduria į naują šalį atvykęs žmogus. Kaip teigia autorius, prisitaikyti labiausiai trukdo kultūriniai skirtumai, kitokios šalies tradicijos, taip pat tenkantis emocinis krūvis ir lūkesčiai tiek paties atvykusiojo į naują – sėkmingesnę ateitį kitoje šalyje, tiek jo artimųjų. Nes visada emigrantai savęs klausia, ar verta buvo rizikuoti, vargti ir viską keisti, ar tai pasiteisino. Tam tikrų problemų kyla ir emigrantus priimančiai šaliai, jei atvykstančiųjų skaičius yra per didelis. Šie reiškiniai nėra paprasti. Iš čia gali kilti ir tautiniai nesutarimai ar politikų inspiruoti susidorojimai su nepatinkančiais asmenimis. Tačiau grįžtant prie emigracijos priežasčių, vis dėlto dažniausiai pasitaikanti – geresnio gyvenimo ieškojimas, o tai dažniausiai yra saugus ir gerai apmokamas darbas. Kaip pažymi M. Mohacsek (2005), kvalifikuotų darbuotojų emigraciją į kitas šalis dažniausiai lemia dvi priežastys: galimybė išreikšti save, siekiant karjeros, ir su tuo susijusios didesnės pajamos. Didžioji dalis svetur išvykusių jaunų mokslininkų ir tyrėjų teigia, kad išvyko, nes norėjo dirbti pasaulyje žinomose organizacijose, kelti kvalifikaciją, vykdyti inovatyvius tyrimus (Užduotis Lietuvai (...), 2006). Jiems taip pat svarbus ir darbo užmokestis, buitinės sąlygos, tačiau tai tikrai nebuvo lemiamas veiksnys emigruojant. Taigi sulaukyti kvalifikuotus darbuotojus yra gana sunku, nes dažnu atveju gimtojoje šalyje nėra puikiai įrengtų laboratorijų, be to, ir karjeros galimybės mažesnėse organizacijose (būdinga Lietuvos organizacijoms) visada ribotos. A. Sipavičienė (2006) taip pat nurodo, kad didelė problema yra ne tik protų nutekėjimas (kai kvalifikuotas darbuotojas dirba kitoje šalyje pagal specialybę), bet ir „protų praradimas“ (kai kvalifikuotas darbuotojas dirba kitoje srityje ar nekvalifikuotą darbą). Kvalifikuotiems darbuotojams šalyje išlaikyti turėtų būti pasitelktos visos įmanomos organizacijų vadybinės priemonės, tokios kaip: darbuotojų įtraukimas į sprendimų priėmimo procesą, organizacinės kultūros kūrimas, kur būtų įvertinti kvalifikuoti darbuotojai, pagaliau patriotiškumo skatinimas. Gana kritišką požiūrį į egzistuojančią nuomonę, kad dažnai išvykstama dėl didesnio darbo užmokesčio, pateikė Ž. Martinaitis ir D. Žvalionytė (2007). Jų nuomone, išvykstama dėl esamo disbalanso tarp aukštos kvalifikacijos specialistų pasiūlos ir paklausos. Deja, tenka pripažinti faktą,

kad, nors ir deklaruojama, jog Lietuvos organizacijos turi būti imlios žinioms ir inovacijoms, tokių vis dėlto nėra gausu. I. Urbonavičienė ir M. Tvaronavičienė (2008) taip pat nurodo, kad aukštųjų mokyklų absolventų pasiūlos gal ir pakanka, todėl vienas iš kvalifikuotos darbo jėgos emigravimo motyvų yra galimybės įgytų gebėjimų panaudoti Lietuvoje nebuvimas.

Taigi šios išvalgos naudingos, siekiant plačiau apžvelgti kvalifikuotų darbuotojų emigracijos priežastis. Kitas emigracijos priežastis lemia nauji vertybiniai pokyčiai visuomenėje. Kaip pažymi R. Žiliukaitė (2007), darbo srityje jaunesni gyventojai dažniau palaikė pasirinkimo dirbti ar nedirbti galimybę, o vyresni dažniau laikėsi nuostatos, kad negarbinga gauti neuždirbtus pinigus, darbui visada turi būti teikiama pirmenybė. Autorė taip pat pažymėjo, kad tradicinės šeimos vertybių silpnėjimas susijęs su religinio autoriteto įtakos tiek visuomeniniame, tiek individualiame lygmenyje silpnėjimu. Todėl nuolat stebime, kaip paliekami vaikai, tėvai ar dalis šeimos, motyvuojant siekiu aprūpinti šeimą, deja, daugeliui šeima nebėra toks svarbus institutas, kaip buvo anksčiau. Beje, tyrimo, kuris atliktas 2008 m., duomenimis, vis dėlto 92 procentai emigruoja dirbti, tik 4 procentai nurodė santuoką su kitataučiais ir 4 procentai – asmenines priežastis (Fedorov, Arbušauskaitė, 2008). Kaip jau minėjome, darbo paieškos kitoje šalyje nulemtos skirtingų priežasčių. Šio tyrimo rezultatai taip pat atskleidė, kad žmonės, kurie nesiruošia emigruoti dėl to, kad yra šalies patriotai, turi puikias gyvenimo sąlygas, artimieji nenori išvykti, nes tiesiog negalėtų gyventi svetur.

Kokie padariniai Lietuvai, jei didės emigracijos mastai? Dažniausiai baiminamasi nutautėjimo, jaunų žmonių išvykimo, nes ne tik nesurankami mokesčiai į šalies biudžetą šiuo metu, bet tai gali tapti našta išmokant pensijas pagyvenusiems žmonėms vėliau, be to, prarandama darbinga jaunų žmonių karta dabartinėse organizacijose. Problemų kyla ir su šeimomis: padidėjęs skyrybų skaičius, be tėvų meilės ir priežiūros palikti vaikai, ligoti tėvai, mažėja vaikų gimstamumas. Vis dėlto yra ir teigiamų pasekmių: mažėja socialinė įtampa, nes taip šalyje sprendžiamos nedarbo problemos; išeiviai remia savo artimuosius, pirkdami jiems butus ar kitas vertingas prekes. Be to, gyvendami svetur žmonės pažįsta skirtingas kultūras, įvairių tautų papročius, išmoksta užsienio kalbų ir geba lanksčiau reaguoti į besikeičiančias sąlygas. Todėl grįžę jie kitaip vertina darbą Lietuvoje, turi tarptautinio darbo patirties, kitokią požiūrį ir tik praturtina Lietuvos organizacijas. Jaunųjų mokslininkų, dirbusių ar studijavusių kitų šalių universitetuose, vėlesnė patirtis naudinga ir mūsų šalies mokslui: kitoks, platesnis požiūris į mokslinių problemų sprendimų paiešką, santykius tarp kolegų, puikus užsienio kalbų mokėjimas, kultūrų pažinimas bei naujų asmeninių ryšių užmezgimas suteikia galimybę įsitraukti į bendrus tarptautinius mokslinius projektus.

2. Emigracijos priežasčių ir padarinių tyrimo rezultatų analizė

2012 metais atliktas žvalgomasis tyrimas, siekiant išaiškinti emigracijos Lietuvoje padarinius ir priežastis. Apklausoje dalyvavo 412 Lietuvoje ir užsienyje gyvenančių Lietuvos gyventojų: 45,5 proc. vyrų ir 55,5 proc. moterų. Respondentų amžius įvairus. Daugiausia apklausoje dalyvavusių yra nuo 21 iki 30 metų (38,3 proc.), nuo 31 iki 40 (21,4 proc.), nuo 41 iki 50 metų (21,4 proc.), nuo 51 iki 60 metų (12,9 proc.), mažiausiai – iki 20 metų (3,2 proc.) ir virš 61 metų (2,2 proc.) Apklausiant respondentus taikytas anketinės apklausos metodas ir patogioji atranka. Duomenys surinkti iš Lietuvoje ir užsienyje gyvenančių lietuvių. Gauti duomenys apdoroti SPSS (angl. *Statistical Package for the Social Sciences*) programa (17.1 versija).

Klausimyno skalės vidiniam nuoseklumui (angl. *scale internal consistency*) įvertinti paprastai naudojamas Cronbacho alfa (angl. *Cronbach's alpha*) koeficientas, kuris remiasi konkrečių klausimų, sudarančių klausimyną, koreliacija ir įvertina, ar visi skalės klausimai pakankamai atskleidžia tiriamąjį dydį bei leidžia patikslinti reikiamų klausimų skaičių skalėje. Cronbacho alfa koeficiento reikšmė tinkamai ir kokybiškai sudarytam klausimynui turėtų būti didesnė kaip 0,7 (kai kurių autorių teigimu – 0,6). Šiuo atveju yra 0,7083. Taigi klausimynas sudarytas tinkamai. Spearmano-Browno didesnio patikimumo koeficientas įvardytas kaip *standartizuotų duomenų Cronbacho alfa koeficientas*. Jo reikšmė artima Cronbacho alfa koeficiento reikšmei (0,7099), o tai reiškia, kad atsakymų į tam tikrus klausimus dispersijos yra panašios (Pukėnas, 2009).

Respondentų klausta, kokios, jų manymu, emigracijos pasekmės Lietuvai. 1 lentelėje pateikiama moda (dažniausiai pasikartojanti reikšmė) ir vidurkis. Matyti, kad visi pateikti teiginiai, apibrėžiantys emigracijos pasekmes, respondentams atrodo gana svarbūs, tačiau kaip svarbiausias emigracijos pasekmes apklaustieji išskiria gimstamumo mažėjimą ir pablogėjusią demografinę situaciją (vidurkis – 3,73), patriotiškumo jausmo silpnėjimą (vidurkis – 3,94), pinigų į Lietuvos biudžetą nesurinkimą (vidurkis – 3,88) ir atsakomybės už artimus žmones praradimą (vidurkis – 4).

1 lentelė. Atsakymai į klausimą dėl galimų padidėjusios emigracijos padarinių
(1 – visiškai nesutinku, 5 – visiškai sutinku)

Teiginiai	Vidurkis	Moda
Gimstamumo mažėjimas ir pablogėjusi demografinė situacija	3,93	4
Mažesnė konkurencija vietinėje darbo rinkoje	3,05	3
Pilietybės problema (pvz., užsienyje gimus vaikui)	3,18	3
Susilpnėjęs patriotiškumo jausmas	3,94	4
Išaugęs šeimų skyrybų skaičius	3,33	3
Lietuviškų tradicijų, papročių pokyčiai	3,19	3
Menkavertiškumo jausmas mąstant apie šalį („visi“ išvyksta)	3,13	3
Į Lietuvos biudžetą nesurenkami pinigai, todėl jų trūksta socialinėms išmokoms	3,88	4
Išvykusieji nesijaučia Lietuvos piliečiais, šeiminingais	3,74	4
Mažėja atsakomybė už artimus žmones	3,98	4

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis 2012 metų tyrimo duomenimis.

Matome, kad su migracija susijusios problemos yra skirtingos, bet vienodai svarbios šiuolaikinei Lietuvos visuomenei. Migracija neigiamai veikia šalies demografinę situaciją, mažina darbo išteklius ir stiprina Lietuvos visuomenės senėjimo tendenciją. Reikia pažymėti ir jos neigiamą poveikį tautiniam tapatumui: dėl migracijos šalis praranda savo tautiškumą, nacionalines vertybes, kultūrą, papročius. Statistikos departamentas tyrė išvykimo nedeklaravusių asmenų duomenis ir nustatė, kad Lietuvą palieka daug išsilavinusių gyventojų, tarp jų ir mokslininkų, o tai rodo didelį kvalifikuotų darbuotojų praradimą. Mūsų atliktas tyrimas atskleidė, kad net 72,1 proc. apklaustųjų, kurie buvo (yra) išvykę, dirbo ne pagal turimą išsilavinimą. Taip pat reikėtų paminėti, kad apklausoje daugiausia dalyvavo aukštąjį išsilavinimą turinčių asmenų (tai sudarė net 79,9 proc.).

Statistiniai duomenys rodo, kad Lietuva praranda jaunus ir darbingo amžiaus žmones. Jaunesnių nei 35 metų emigrantų dalis pastaruosius kelerius metus viršija 65 proc. Daugiausia emigruoja 25–29 metų amžiaus gyventojai. Mažai tikėtina, kad ateityje situacija pasikeis. Rinkos tyrimų bendrovės „Spinter tyrimai“ 2010 m. sausio viduryje visoje Lietuvos teritorijoje atlikta reprezentatyvi apklausa parodė, kad daugiau nei pusė (58 proc.) apklaustų gyventojų teigia dažniau ar rečiau mąstantys apie emigraciją, o dažniausiai apie ją teigė galvojęntys 18–25 metų amžiaus gyventojai: 63 proc. jaunimo nurodė kartais arba dažnai mąstantys apie emigraciją.

Norint iširti, ar šių klausimų atsakymo variantams įtakos turėjo demografiniai duomenys, atliktas ANOVOS testas, kuris parodo kintamųjų tarpusavio ryšį, t. y. ar kintamieji yra statistiškai susiję ir daro įtaką vienas kitam: jei reikšmingumo lygmuo $p \leq 0,05$, tai kintamieji daro įtaką vienas kitam, jei $p > 0,05$ – nedaro. Atliktas ANOVOS testas pateiktas 2 lentelėje (reikšmingi duomenys paryškinti). Norint išaiškinti statistinį vidurkių reikšmingumo skirtumą tiems teiginiais, kuriems egzistuoja statistinė sąsaja, analizuojamas ANOVOS testo *Turkey* kriterijus. Pateikiami ir analizuojami teiginiai, kuriems demografiniai duomenys turi įtakos.

2 lentelė. ANOVA testas. Pagrindinės emigracijos pasekmės sietinos su respondentų amžiumi ir šalies, su kuria siejama ateitis, pasirinkimu

Teiginiai	Respondentų ateities susiejimas su tam tikra šalimi (<i>p</i> reikšmė)	Respondentų amžius (<i>p</i> reikšmė)
Gimstamumo mažėjimas ir pablogėjusi demografinė situacija	$p > 0,05 = 0,172$	$p > 0,05 = 0,174$
Mažesnė konkurencija vietinėje darbo rinkoje	$p \leq 0,05 = 0,037$	$p > 0,05 = 0,121$
Atsiranda pilietybės problema (pvz., užsienyje gimus vaikui)	$p > 0,05 = 0,198$	$p \leq 0,05 = 0,014$
Susilpnėjęs patriotiškumo jausmas	$p \leq 0,05 = 0,002$	$p \leq 0,05 = 0,005$
Padidėjęs šeimų skyrybų skaičius	$p > 0,05 = 0,128$	$p \leq 0,05 = 0,001$
Lietuviškų tradicijų, papročių pokyčiai	$p > 0,05 = 0,079$	$p > 0,05 = 0,090$
Menkavertiškumo jausmas mąstant apie šalį („visi“ išvyksta)	$p > 0,05 = 0,389$	$p > 0,05 = 0,215$
Į Lietuvos biudžetą nesurenkami pinigai, todėl jų trūksta socialinėms išmokoms	$p > 0,05 = 0,110$	$p \leq 0,05 = 0,000$
Išvykę nesijaučia Lietuvos piliečiais, šeiminkais	$p \leq 0,05 = 0,004$	$p > 0,05 = 0,138$
Mažėja atsakomybė už artimus žmones	$p \leq 0,05 = 0,002$	$p \leq 0,05 = 0,000$

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis 2012 metų tyrimo duomenimis.

2 lentelėje matyti, kad pasirinkimo variantams įtakos turi respondentų amžius ir tai, su kuria šalimi siejama ateitis. Dauguma respondentų, savo ateitį siejusių su užsieniu, teigia, kad pagrindinės emigracijos pasekmės yra mažesnė konkurencija vietinėje darbo rinkoje ($p \leq 0,05 = 0,037$), susilpnėjęs patriotiškumo jausmas ($p \leq 0,05 = 0,002$), išvykusieji nesijaučia Lietuvos piliečiais ($p \leq 0,05 = 0,004$), mažėja atsakomybė už artimus žmones ($p \leq 0,05 = 0,002$). Jaunesni respondentai (iki 30 metų) teigia, kad vienas emigracijos padarinių yra susilpnėjęs patriotiškumo jausmas ($p \leq 0,05 = 0,005$), išaugęs skyrybų skaičius ($p \leq 0,05 = 0,001$), atsakomybės už artimuosius mažėjimas ($p \leq 0,05 = 0,000$). Daugelis vyresnių nei 30 metų respondentų teigia, kad pagrindinės emigracijos pasekmės yra pilietybės problema (pvz., užsienyje gimus vaikui) ($p \leq 0,05 = 0,014$) ir pinigų nesurinkimas į Lietuvos biudžetą, dėl ko trūksta jų socialinėms išmokoms ($p \leq 0,05 = 0,000$).

Analizuojant emigracijos padarinių ryšius, atlikta Spirmeno koreliacija ranginių arba kiekybinių kintamųjų ryšiui, stiprumui ir kryptčiai nustatyti. Dažniausia statistinio ryšio koeficientai matematiškai sukonstruojami taip, kad jų galimos reikšmės yra nuo -1 iki +1. 0 rodo kintamųjų ryšio nebuvimą (kintamieji nepriklausomi) (Bilevičienė, Jonušauskas, 2011; Vaitkevičius, Saudargienė 2006; Čekanavičius, Murauskas, 2000). Pažymėtina, kad pastebima daugelio teiginių statistiškai reikšminga koreliacija, tačiau 3 lentelėje pateikiami tik tie duomenys, kurie rodo vidutinį arba stipresnį koreliacinį ryšį.

Pateiktoje 3 lentelėje matyti, kad teiginiai *gimstamumo mažėjimas* ir *pablogėjusi demografinė situacija* koreliuoja su šiais teiginiais: *mažesnė konkurencija vietinėje darbo rinkoje* (koreliacijos koeficientas – 0,451); *atsiranda pilietybės problema užsienyje gimus vaikus* (0,532); *padidėjęs šeimų skyrybų skaičius* (0,658). Galima teigti, kad būtent išaugęs šeimų skyrybų skaičius skatina gimstamumo mažėjimą, o pastarasis lemia mažesnę konkurenciją vietinėje darbo rinkoje. Žinoma, tam taip pat turi įtakos išvykusieji svetur. Vienas iš pateiktų emigracijos padarinių – susilpnėjęs patriotiškumas. Čia stiprus koreliacinis ryšys susijęs su teiginiais: *padidėjęs šeimų skyrybų skaičius* (0,739); *menkavertiškumo jausmas mąstant apie šalį* (0,589) ir kiek silpnesnis koreliacinis ryšys, kad išvykusieji *nesijaučia Lietuvos piliečiais, šeiminkais* (0,309); *mažėja atsakomybė už artimus žmones* (0,487). Teiginys, kad *keičiasi lietuviškos tradicijos ir papročiai* koreliuoja su teiginiais: *padidėjęs skyrybų skaičius* (0,402); *menkavertiškumo jausmas mąstant apie šalį* (0,555); *mažėja atsakomybė už artimus žmones* (0,764). Teigtina, kad būtent išaugęs šeimų skyrybų skaičius, menkavertiškumo jausmas dėl šalies nesaugumo bei atsakomybės už artimus žmones mažėjimas keičia Lietuvos tradicijas ir papročius, o tai turi įtakos ir šalies mentalitetui.

3 lentelė. Emigracijos padarinių koreliacinis ryšys

Teiginiai	Gimstamumo sumažėjimas ir pablogėjusi demografinė situacija	Sumažėjęs patriotiškumo jausmas	Keičiasi lietuviškos tradicijos, papročiai	Išvykusieji nesijaučia Lietuvos piliečiais, šeiminkais
Mažesnė konkurencija vietinėje darbo rinkoje	,451(**)	,062	,110(*)	-,015
Atsiranda pilietybės problema (pvz., užsienyje gimus vaikui)	,532(**)	,169(**)	,189(**)	,666(**)
Padidėjęs šeimų skyrybų skaičius	,658(**)	,739(**)	,402(*)	,440(*)
Menkavertiškumo jausmas mąstant apie šalį („visi“ išvyksta)	,044	,589(**)	,555(**)	,681(**)
Išvykę nesijaučia Lietuvos piliečiais, šeiminkais	,039	,309(*)	,102	1,000
Mažėja atsakomybė už artimus žmones	,103	,487(*)	,686(**)	,396(*)

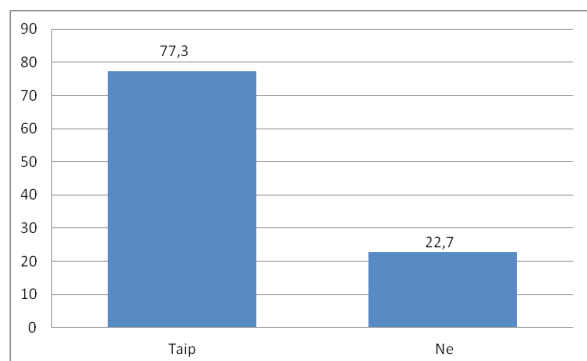
**Koreliacija reikšminga nuo 0,01. *Koreliacija reikšminga nuo 0,05.

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis 2012 metų tyrimo duomenimis.

Kad išvykusieji nesijaučia Lietuvos piliečiais turi stiprų koreliacinį ryšį su teiginiais: *atsiranda pilietybės problema* (0,666); *menkavertiškumo jausmas mąstant apie šalį nesaugumo* (0,681). Galima daryti prielaidą, kad išvykstantieji didina skyrybų skaičių, nes čia matomas koreliacinis ryšys 0,440, silpsta jų atsakomybė už artimus žmones (0,396). Reikėtų pažymėti, kad migracija gali turėti tiek teigiamų, tiek neigiamų padarinių. Užsienyje įgyjamas išsilavinimas ir žinios, grįžtančios pajamos, investicijos, tarpkultūrinė gyvenimo ir darbo patirtis, užsienio kalbų žinios skatina šalies plėtrą, gerina ekonomiką ir gyvenimo sąlygas. Kita vertus, Lietuva – nedidelė valstybė, jeigu joje ir toliau mažės gyventojų bei didės emigracija, tai menkės Lietuvos intelektualinis potencialas, bus prarandamos investicijos į žmones, lėtės technologinė pažanga, mokslo raida ir ekonomikos plėtra, trūks darbo jėgos. Be to, ims nykti Lietuvos kultūra ir lietuvių kalba, kils įvairių socialinių problemų, spartės socialinė poliarizacija (Stuligienė ir Dainorienė, 2009).

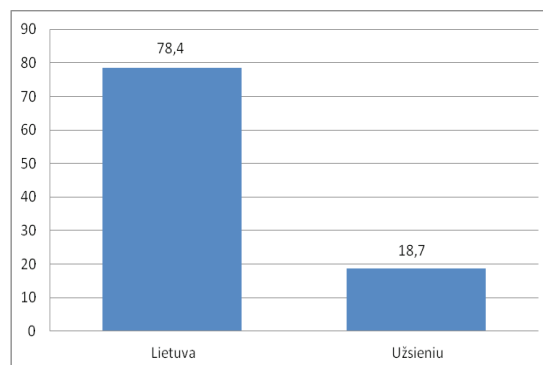
Paklausus respondentų, ar jų šeimoje yra išvykusiųjų į užsienį, 77,7 proc. apklaustųjų atsakė (žr. 1 pav.), kad yra, nėra – 22,7 proc. Galima pastebėti, kad didžioji dalis apklaustųjų arba patys, arba jų artimieji yra (buvo) išvykę į užsienį dirbti. 2 paveiksle matyti respondentų atsakymai, su kuria šalimi jie sieja savo ateitį. Matome, kad dauguma (net 78,4 proc.) apklaustųjų savo ateitį sieja su Lietuva ir tik 18,7 proc. – su užsieniu.

Pagrindinės emigracijos priežastys Lietuvoje – gana mažas darbo užmokestis ir aukštas nedarbo lygis. Tarptautinės migracijos organizacijos (TMO) Vilniaus biuro (2011) atliktas tyrimas parodė, kad sprendimui emigruoti turi įtakos ir kiti socialiniai-ekonominiai veiksniai, tokie kaip socialinio nesaugumo jausmas, teisingumo stoka, nepatenkinamas darbdavių elgesys su darbuotojais, taip pat geresnės karjeros perspektyvos užsienyje. Remiantis SEB banko „Makroekonomikos apžvalga 2011“ duomenimis, pagrindinės emigracijos priežastys yra aukštas nedarbas Lietuvoje ir didesni atlyginimai kitose šalyse. Dauguma žmonių emigruoja praradę darbą, pavyzdžiui, 85 proc. 2010 m. savo išvykimą deklaravusių asmenų nurodė, kad iki išvykimo jie buvo bedarbiai vienerius metus arba ilgiau. Emigraciją skatina ir atlyginimų skirtumai tarp Lietuvos ir pasirinktų užsienio šalių. Darbo užmokestis pasirinktose užsienio šalyse gali būti penkis šešis kartus didesnis nei Lietuvoje, nors įvertinus perkamąją pinigų galią šis skirtumas sumažėja iki dviejų trijų kartų. Emigraciją taip pat skatina išplėtotas lietuvių bendruomenių tinklas pasirinktose užsienio šalyse (Migracija Lietuvoje: faktai ir skaičiai, 2011).

1 pav. Respondentų atsakymai (procentais) į klausimą, ar jų šeimoje/giminėje yra išvykusiųjų dirbti užsienį

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis 2012 metų tyrimo duomenimis.

2 pav. Respondentų atsakymai (procentais) į klausimą, su kuria šalimi jie sieja savo ateitį

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis 2012 metų tyrimo duomenimis.

Atliekant tyrimą aiškintasi, kokios, apklaustųjų nuomone, yra pagrindinės išvykimo priežastys. Analizuojamo klausimo atsakymų į konkrečius klausimus dispersijos yra panašios, nes Cronbacho alfa koeficiento reikšmė yra 0,8538. *Standartizuotų duomenų Cronbacho alfa koeficiento reikšmė artima Cronbacho alfa koeficiento reikšmei (0,8542).*

Analizuojant išvykimo priežastis gauta, kad respondentai kaip pagrindines išvykimo priežastis įvardijo: darbo suradimą Lietuvoje (neturėjo darbo), *vidurkis – 4,75*; nepasitenkinimą buitinėmis sąlygomis, *vidurkis – 4,5*; per mažą darbo užmokestį Lietuvoje, *vidurkis – 4,15*; norą vaikams sukurti geresnes sąlygas ir galimybes gyventi ir mokytis užsienyje, *vidurkis – 4,75*; norą daugiau užsidirbti, *vidurkis – 4,61* ir kt. Ne-gausiai pritarta tokioms išvykimo priežastims kaip: turėjau asmeninių problemų, norėjau pabėgti ir jas svetur išspręsti, *vidurkis – 2,23*; kitos tautybės sutuoktinis, *vidurkis – 2,30* (4 lentelė).

4 lentelė. Išvykimo priežastys
(1 – visiškai nepritariu, 5 – visiškai pritariu)

Teiginiai	Vidurkis	Moda
Darbo suradimas (Lietuvoje neturėjau)	4,76	5
Turėjau asmeninių problemų, norėjau pabėgti ir jas svetur išspręsti	2,23	1
Sutuoktinis (-ė) kitos tautybės, todėl išvykau gyventi svetur	2,30	1
Daugiau galimybių įgyvendinti savo siekius	3,65	4
Buvo nepatenkinamos buitinės sąlygos Lietuvoje	4,50	5
Buvo per mažas darbo užmokestis Lietuvoje	4,15	5
Dar ieškau savęs, noriu išbandyti kažką naujo	3,04	3
Noriu pažinti kitas kultūras	2,77	3
Nesaugi aplinka Lietuvoje (keičiasi įstatymai, didelis nusikalstamumas)	2,96	3
Menka profesinė realizacija Lietuvoje	3,18	4
Netolerantiška aplinka Lietuvoje	2,78	3
Jaučiamas socialinis beteisiškumas Lietuvoje	3,23	4
Tikiuosi vaikams sudaryti geresnes galimybes mokytis ir gyventi užsienyje	4,75	5
Noriu užsidirbti pinigų (juos investuosiu Lietuvoje: į būstą, automobilį, mokslus, kt.)	4,61	5

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis 2012 metų tyrimo duomenimis.

5 lentelėje pateikiamas ANOVA testas klausimą, kokios yra pagrindinės emigracijos priežastys, siejant su respondentų pasirinkimu, su kuria šalimi jie sieja savo ateitį, bei respondentų amžiumi. Analizuojant duomenis nustatyta, kad respondentai, kurie savo ateitį sieja su užsieniu, kaip pagrindines emigracijos priežastis įvar-

dijo darbo susiradimą (Lietuvoje neturėjo) ($p \leq 0,05 = 0,023$), asmenines problemas ($p \leq 0,05 = 0,014$), menką profesinę realizaciją Lietuvoje ($p \leq 0,05 = 0,024$) bei norą užsidirbti kuo daugiau pinigų ($p \leq 0,05 = 0,000$). Susiejus klausimą su amžiumi nustatyta, kad vyresni nei 30 metų respondentai kaip pagrindines išvykimo priežastis įvardijo darbo susiradimą svetur ($p \leq 0,05 = 0,007$), nepasitenkinimą buitėmis sąlygomis ($p \leq 0,05 = 0,014$), per mažą darbo užmokestį ($p \leq 0,05 = 0,035$), savęs ieškojimą, norą išbandyti kažką naujo ($p \leq 0,05 = 0,022$). Jaunesni nei 30 metų respondentai mano, kad pagrindinės išvykimo priežastys – pažinti kitas kultūras ($p \leq 0,05 = 0,000$), nesaugi aplinka Lietuvoje ($p \leq 0,05 = 0,005$). Vyresni nei 40 metų respondentai mano, kad tam turi įtakos menka profesinė realizacija Lietuvoje ($p \leq 0,05 = 0,000$) ir noras vaikams sudaryti geresnes galimybes mokytis ir gyventi užsienyje ($p \leq 0,05 = 0,002$).

5 lentelė. ANOVA testas. Pagrindinės emigracijos priežastys sietinos su respondentų pasirinkta šalimi ir jų amžiumi

Teiginiai	Respondentų ateities susiejimas su tam tikra šalimi (p reikšmė)	Respondentų amžius (p reikšmė)
Darbo suradimas (Lietuvoje neturėjau)	$p \leq 0,05 = 0,023$	$p \leq 0,05 = 0,007$
Turėjau asmeninių problemų, norėjau pabėgti ir jas svetur išspręsti	$p \leq 0,05 = 0,014$	$p > 0,05 = 0,878$
Sutuoktinis (-ė) kitos tautybės, todėl išvykau gyventi svetur	$p > 0,05 = 0,391$	$p > 0,05 = 0,797$
Daugiau galimybių įgyvendinti savo siekius	$p > 0,05 = 0,232$	$p \leq 0,05 = 0,014$
Buvo nepatenkinamos buitinės sąlygos Lietuvoje	$p > 0,05 = 0,132$	$p \leq 0,05 = 0,002$
Buvo per mažas darbo užmokestis Lietuvoje	$p > 0,05 = 0,126$	$p \leq 0,05 = 0,035$
Dar ieškau savęs, noriu išbandyti kažką naujo	$p > 0,05 = 0,052$	$p \leq 0,05 = 0,022$
Noriu pažinti kitas kultūras	$p > 0,05 = 0,053$	$p \leq 0,05 = 0,000$
Nesaugi aplinka Lietuvoje (keičiasi įstatymai, didelis nusikalstamumas)	$p > 0,05 = 0,743$	$p \leq 0,05 = 0,005$
Menka profesinė realizacija Lietuvoje	$p \leq 0,05 = 0,024$	$p \leq 0,05 = 0,000$
Netolerantiška aplinka Lietuvoje	$p > 0,05 = 0,119$	$p > 0,05 = 0,117$
Jaučiamas socialinis beteisiškumas Lietuvoje	$p > 0,05 = 0,568$	$p > 0,05 = 0,906$
Tikiuosi vaikams sukurti geresnes galimybes mokytis ir gyventi užsienyje	$p > 0,05 = 0,221$	$p \leq 0,05 = 0,002$
Noriu užsidirbti pinigų (juos investuosiu Lietuvoje: į būstą, automobilį, mokslą ir kt.)	$p \leq 0,05 = 0,000$	$p > 0,05 = 0,198$

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis 2012 metų tyrimo duomenimis.

Analizuojamam klausimui pateikiama Spirmeno koreliacija, parodanti emigracijos priežasčių ryšius (6 lentelėje). Pažymėtina, kad statistiškai reikšminga koreliacija pastebima tarp daugelio teiginių, tačiau 6 lentelėje pateikiami tik tie duomenys, kurie rodo vidutinį arba stipresnį koreliacinį ryšį.

Viena iš emigracijos priežasčių yra asmeninės problemos, nuo kurių norėta pabėgti. Galima teigti, kad pagrindinės asmeninės priežastys, kurios paskatino šiuos respondentes išvykti iš šalies, yra darbo suradimas svetur, nes Lietuvoje jo neturėta (0,560); sutuoktinis kitos tautybės, todėl pasirinkta išvykti gyventi svetur (0,407); nepatenkinamos buitinės sąlygos Lietuvoje (0,616) bei savęs ieškojimas, noras išbandyti kažką naujo (0,734). Analizuojant duomenis nustatyta, kad teiginys daugiau galimybių įgyvendinti savo siekius svetur susijęs su šiais teiginiais: darbo neturėjimas Lietuvoje (0,630); nepatenkinamos buitinės sąlygos Lietuvoje, čia koreliacinis ryšys – 0,449; savęs ieškojimas, noras išbandyti ką nors naujo (0,503); nesaugi aplinka Lietuvoje (0,624); netolerantiška aplinka Lietuvoje (0,601) bei tikėjimasis vaikams sudaryti geresnes sąlygas mokytis ir gyventi užsienyje, čia matomas stipriausias koreliacinis ryšys (0,789). Per mažas darbo užmokestis koreliuoja su tokiais teiginiais kaip nepatenkinamos buitinės sąlygos Lietuvoje (0,614); nesaugi aplinka Lietuvoje (0,598) bei tikėjimasis vaikams sudaryti geresnes sąlygas mokytis ir gyventi užsienyje (0,659). Noras pažinti kitas kultūras susijęs su tokiais teiginiais kaip: kitos tautybės sutuoktinis ar sutuoktinė (0,547); savęs

ieškojimas, noras išbandyti ką nors naujo (0,638) bei netolerantiška aplinka Lietuvoje (0,450). Taip pat gana stiprus koreliacinis ryšys tarp teiginių *jaučiamas socialinis beteisiškumas Lietuvoje* ir *nepatenkinamos buitinės sąlygos Lietuvoje*, čia koreliacinis ryšys – 0,683. Atliktas tyrimas atskleidė, kad pagrindinės emigracijos priežastys yra darbo neturėjimas Lietuvoje, žemos pajamos, nepasitenkinimas buitinėmis sąlygomis, taip pat noras sukurti savo vaikams geresnes gyvenimo sąlygas. Daugelis išvykstančių žmonių kaip pagrindinę išvykimo svetur priežastį nurodė galimybę užsidirbti daugiau pinigų. Reikėtų atkreipti dėmesį, kad atlyginimai skiriasi nuo tų valstybių, į kurias vykstama keletą kartų. Taigi pagrindinės emigracijos iš Lietuvos priežastys susijusios su darbu ir materialine gerove.

6 lentelė. Emigracijos priežasčių koreliacinis ryšys

Teiginiai	Turėjau asmeninių problemų, norėjau pabėgti ir jas svetur išspręsti	Daugiau galimybių įgyvendinti savo siekius	Buvo per mažas darbo užmokestis Lietuvoje	Noriu pažinti kitas kultūras	Menka profesinė realizacija Lietuvoje	Jaučiamas socialinis beteisiškumas Lietuvoje
Darbo suradimas (Lietuvoje neturėjau)	,560(**)	,630(**)	,221(*)	,165(**)	,630(**)	,527(**)
Sutuoktinis (-ė) kitos tautybės, todėl išvykau gyventi svetur	,407(*)	-,119(*)	,034	,547(**)	-,029	-,021
Buvo nepatenkinamos buitinės sąlygos Lietuvoje	,616(**)	,449(*)	,614(**)	,069	,300(*)	,683(**)
Dar ieškau savęs, noriu išbandyti kažką naujo	,734(**)	,503(**)	,194	,638(**)	,110	,105
Nesaugi aplinka Lietuvoje (keičiasi įstatymai, didelis nusikalstamumas)	,097	,624(**)	,598(**)	,094	,406(**)	,576(**)
Netolerantiška aplinka Lietuvoje	,076	,601(**)	,166	,450(*)	,402(*)	,531(**)
Tikiuosi vaikams sukurti geresnes sąlygas mokytis ir gyventi užsienyje	,131(*)	,789(**)	,659(**)	,092	,338(*)	,451(*)

**Koreliacija reikšminga nuo 0,01. *Koreliacija reikšminga nuo 0,05.

Šaltinis: sudaryta autorių, remiantis 2012 metų tyrimo duomenimis.

Išvados

Apibendrinant tyrimo rezultatus pažymėtina, kad su emigracija susijusių problemų yra įvairių. Emigracija neigiamai veikia šalies demografinę situaciją, mažina darbo išteklius, silpnina šalies darbo rinką ir stiprina Lietuvos visuomenės senėjimo tendenciją. Apklaustų respondentų manymu, didžiausios emigracijos pasekmės Lietuvoje – gimstamumo mažėjimas ir pablogėjusi demografinė situacija, patriotiškumo jausmo silpnėjimas, pinigų į Lietuvos biudžetą nesurinkimas bei atsakomybės už artimus žmones mažėjimas.

Respondentai kaip pagrindines emigracijos priežastis minėjo norą užsidirbti pinigų, darbo neturėjimą Lietuvoje, mažas pajamas, nepasitenkinimą buitinėmis sąlygomis, taip pat norą sukurti savo vaikams geresnes gyvenimo sąlygas. Reikėtų pastebėti, kad emigracija priklauso nuo bendros ekonominės situacijos šalyje, taigi, kol skiriasi gyvenimo sąlygos ir pajamos, bus paskatų emigruoti.

Literatūra

- Bilevičienė, T., Jonušauskas, S. (2011). *Statistinių metodų taikymas rinkos tyrimuose*. Vilnius.
- Bučaitė-Vilkė, J., Rosinaitė, V. (2010). Tarpasmeninių ryšių tinklo formavimasis ir jo reikšmė migracijoje. *Kultūra ir visuomenės*, Nr. 1 (2), p. 29–46.
- Butkus, M., Matuzevičiūtė, K. (2009). Migracijos ir reemigracijos situacija Lietuvoje. *Vadyba*, Vol. 14, Nr. 1, p. 27–32.
- Čekanaivičius, V., Murauskas, G. (2000). *Statistika ir jos taikymas*. 1 dalis. Vilnius: TEV.
- Čiarnienė, R., Kumpikaitė, V., Taraškevičius, A. (2009). Makroekonominių veiksnių poveikis žmonių migracijos procesams: teoriniai ir praktiniai aspektai. *Ekonomika ir vadyba*, Nr. 14, p. 553–559.
- Dapkus, M., Matuzevičiūtė, K. (2008). Lūkesčių įtaka emigracijai: Lietuvos atvejis. *Ekonomika ir vadyba 2008*. Tarpautinės mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga, p. 343–349.
- Fedorov, G. M., Arbušauskaitė, A. (Red.) (2008). *New approach to migration regulation in the South-Eastern Baltic sea area: the European context*. Klaipėda: KU leidykla.
- Gečienė, I. (2009). Socialinių tinklų analizė migracijos studijose. *Sociologija. Mintis ir veiksmai*, Nr. 2 (25), p. 130–143.
- Gruževskis, B. (2004). Labour migration in Lithuania. *New Patterns of Labour Migration in CEE*. CEPNO Volume Cluj-Napoca (Romania). *Open Society Foundation*, p. 70–78.
- Gruževskis, B. (2006). Lietuvos darbo migracijos iššūkiai. *Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai*. Konferencijos medžiaga. Vilnius: Valstybės žinios, p. 49–52.
- Lietuvos laisvosios rinkos institutas. (2006). Prieiga internetu: www.lrinka.lt/uploads/files/dir16/16_0.php [žiūrėta 2012 12 12].
- Martinaitis, Ž., Žvalionytė, D. (2007). Emigracija iš Lietuvos: Ką žinome, ko nežinome ir ką turėtume žinoti? *Politologija*, Nr. 3 (47), p. 112–134.
- Migracija Lietuvoje: faktai ir skaičiai. (2011). *Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuras*.
- Mohacsek, M. (2005). Brain migration. Migration Processes among the Highly Skilled Persons from Romania towards Hungary. *Lauda culorilor – Studiile studenților Colegiului Erasmus, Erasmus Kollégium Alapítvány*. Budapesta.
- Pukėnas, K. (2009). *Kokybinių duomenų analizė SPSS programa*. Kaunas: LKKA.
- Rinkevičius, L., Kazlauskienė, A. (2006). Sociologinė migracijos procesų Lietuvoje studija: protų nutekėjimas ar protų apyvarta? *Socialiniai mokslai*, T. 54, Nr. 4, p. 42–49.
- Schulze, H. (2009). From biographical research to cross-cultural competencies in counselling: establishing cross-cultural professionalism in social work. *Tiltai*, Nr. 1 (46), p. 115–124.
- Sipavičienė, A. (2006). *Tarptautinė gyventojų migracija Lietuvoje: modelio kaita ir situacijos analizė*. Vilnius: UAB Multiidėja.
- Sipavičienė, A., Stankūnienė, V. (2011). Lietuvos gyventojų (e)migracijos dvidešimtmetis: tarp laisvės rinktis ir išgyvenimo strategijos. *Filosofija. Sociologija*, Nr. 4 (22), p. 323–333. Prieiga internetu: <http://www.lmaleidykla.lt/publ/0235-7186/2011/4/323-333.pdf> [žiūrėta 2012 12 12].
- Stulgienė, A., Daunorienė, A. (2009). Migracijos poveikis darbo jėgos rinkos pusiausvyrai. *Ekonomika ir vadyba*, Nr. 14, p. 984–992.
- Urbonavičienė, I., Tvaronavičienė, M. (2008). Polinkis emigruoti: priežasčių paieška. *Verslas: teorija ir praktika*, Nr. 4 (9), p. 253–260.
- Užduotis Lietuvai – nuo protų nutekėjimo prie protų pritraukimo*. (2006). Projekto „Protų susigrąžinimo programos parengimas ir įgyvendinimas“.
- Vaitkevičius, R., Saudargienė, A. (2006). *Statistika su SPSS psichologiniuose tyrimuose*. Kaunas: VDU leidykla.
- Žiliukaitė, R. (2007). Vertybiniai pokyčiai Lietuvos visuomenėje: nuo tradicinių link sekuliarių – racionalių vertybių. *Sociologija. Mintis ir veiksmai*, Nr. 1(19), p. 116–130.

EMIGRATION IN LITHUANIA: REASONS AND CONSEQUENCES

LIGITA ŠIMANSKIENĖ, JURGITA PAUŽUOLIENĖ
Klaipėda University (Lithuania)

Summary

The progress of science and technologies stimulated social, economic, cultural and political changes and globalization process also has impact on free movement of people – in another word – has impact on emigration. We can see that emigration process in Lithuania still has very large extent. Lithuania is small country, so big emigration has big influence on Lithuania future. So discuss and evaluate emigration process is important not only in science, but also and practice. The article analyzes reasons and consequences of emigration in Lithuania. It is very important and interesting to evaluate how emigration can influence on country development, what kind of reasons of emigration. The research was done and respondents were questioned about emigration process. 412 persons were questioned whom lived in Lithuania and abroad. We were found that one of main reason of emigration – economical reason (searching bigger salaries and job). High skill workers are going abroad in different reason – searching bigger career, self-expression, and better work conditions. So this problem is bigger how it was seen from first view. Managers of organizations should try to use a lot of managerial ways how to save people in work place. Also were found consequences of emigration: reduced demographical situation, reduced responsibility about family members (children, parents), and no money for state budget. The aim of this paper – to do research and find reasons and consequences of emigration. The object of study – respondent's opinion about reasons and consequences of emigration. Used methods – the analysis of scientific articles, comparison, statistical analysis, SPSS methodology, logic-based conclusions.

KEY WORDS: emigration, reasons, consequences, Lithuania.

JEL CODES: M54, R23.